

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ของอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรใน
จังหวัดนครราชสีมา

ผู้เขียน

นางสาววาสนา ภานุรักษ์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ ญาณสาร ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี

กรรมการ

อาจารย์ ดร.สมพร สง่าวงศ์

กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ของอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา มี
วัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) ศึกษาถึงรูปแบบทำเลที่ตั้งและการกระจายตัวทางพื้นที่ของโรงงาน
อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร 2) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม
แปรรูปการเกษตร 3) ศึกษาถึงความเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร และ 4) เพื่อ
ประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ในการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม
แปรรูปการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา

การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรในจังหวัด
นครราชสีมาจำนวน 34 โรงงาน ประกอบด้วย โรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารสำเร็จรูปจากสัตว์
จำนวน 20 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ 6 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรมผลิตถัณหันม 5
แห่ง และโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาล 3 แห่ง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสำรวจและการ
สัมภาษณ์ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการกระจายตัวของทำเลที่ตั้งโรงงาน ใช้วิธีดัชนีความใกล้เคียง
รูปแบบความเชื่อมโยงใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
เลือกทำเลที่ตั้งของผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรแต่ละประเภท ใช้การวิเคราะห์
แค้มคະแนน และนำมาทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ โดยให้ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่า
กับ 0.05 ส่วนการวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรใช้ระบบสาร-
สนเทศทางภูมิศาสตร์ ภายใต้ระบบการทำงานของอินเตอร์กราฟ

ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบทางพื้นที่ ของอุตสาหกรรมผลิตอาหารสำเร็จรูปจากสัตว์
ส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มในเขตเมือง อุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมผลิตถัณหันมและอุตสาหกรรม
น้ำตาล โรงงานส่วนใหญ่มีการกระจายตัวอยู่ติดถนนสายหลักที่สำคัญของจังหวัด และอยู่
ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบ และแหล่งแรงงานราคาถูก

อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรจะมีความเชื่อมโยงไปข้างหน้ากับตลาด กลุ่มผู้บริโภค และการขนส่ง มีความเชื่อมโยงย้อนกลับกับ วัตถุดิบ บุคลากร เทคโนโลยี และการขนส่ง ปัจจัยด้าน เศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งของผู้ประกอบการได้แก่ ตลาด วัตถุดิบ เส้นทางคมนาคม และแรงงานราคาถูก ปัจจัยที่ไม่ใช่ทางเศรษฐกิจได้แก่ การรับรู้ข่าวสารข้อมูล ความพอใจ และ ความรู้สึกปลอดภัยในพื้นที่ การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต นโยบายการส่งเสริมของรัฐบาล สภาพภูมิประเทศที่เหมาะสม และปริมาณน้ำที่เพียงพอต่ออุตสาหกรรม

พื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนมากอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด คิดเป็นพื้นที่ 16.08 ตร.กม. พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ส่วนมากจะอยู่ทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ คิดเป็นพื้นที่ 23.14 ตร.กม. พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งเพาะปลูกถั่วเหลือง ส่วนมากกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของจังหวัด คิดเป็นพื้นที่ 13.07 ตร.กม. พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งเพาะปลูกทุ้งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ส่วนมากจะกระจายอยู่ทางด้านทิศตะวันตกไปถึงทิศตะวันออก คิดเป็นพื้นที่ 42.23 ตร.กม. และ พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเพาะปลูกอ้อยโรงงาน กระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของจังหวัด คิดเป็นพื้นที่ 35.83 ตร.กม.

Thesis Title : A Spatial Analysis of Agricultural Processing Industry in Changwat Nakhon Ratchasima.

Author : Miss Wassana Phanurak

M.S. (Geography) Master of Science in Geography

Examining Committee : Associate Professor Dr. Sanay Yarnasarn Chairman
Associate Professor Prayad Pandee Member
Lecturer Dr. Somporn Sangawongse Member

Abstract

A Spatial Analysis of Agricultural Processing Industry in Changwat Nakhon Ratchasima are : 1) to study geographical characteristics and distribution of agro – industry firms; 2) to study factors which influence decision in location selection; 3) to study the linkages of agro – industry firms in the area; and 4) to apply GIS to the analysis of suitable/desirable areas for raw material production in Nakhon Ratchasima.

This project studies 34 agro – industry firms which include 20 livestock processing factories, 6 feedmill factories, 5 dairy product factories, and 3 sugar refineries. Data collection methods employed in the study are interview and field survey. In this study, nearest neighbor index is used to analyse the geographical distribution of agro – industry. Hoare’s variable test is used to analyse the linkages between firms. This study uses point score analysis to find factors which influence the entrepreneur locational decision by testing the Kendall coefficient of concordance at 0.05 significant level. The analysis of suitable areas for agro – industry is done by using GIS Intergraph software.

Findings in this study are livestock processing factories concentrate around the urban market and main roads. Most firms are located within the municipal area . Feedmill factories, dairy product factories and sugar refineries concentrate around main roads and raw material location and cheap labour sources. Patterns of industrial linkage emphasise both forward linkages for market dependency, consumers, transportation; and backward linkages for raw material, human resources, and transportation.

Economic factors that influence the decision – making of the entrepreneurs are market location, raw material location, transportation, labour sources; and non – economic factors are information accessibility, feeling of safety in the area, technology development, promotion policy; and suitable geographical characteristics .

The most suitable areas for corn production are found in the western part of the province with a total area of 16.08 sq.km. The most suitable areas for cassava production are found in the eastern and southern parts with a total area of 23.14 sq.km. The most suitable areas for soybean and sugarcane production are found throughout the province with a total area of 42.23 sq.km. and 35.83 sq.km. respectively; whereas the most suitable land for pasture is found in the western part with a total area of 42.23 sq.km.